2-ŞÖBA · ÇORVAÇILIK VA HAYVONLAR MAHSULDORLIGI

PODANI TA'MINLOVÇI URĞOÇI TANALARNI PARVARIŞLAŞ

Iqtidorli talabalar: I.Yuldoşova, E.Zarifboev, I.Jarılkasinov

Ilmiy rahbar G.Amanova

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, çorvaçilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali

DOI
10.66073/ReFocus-Conf/1311102

NASHR SANASI
13.11.2026 · Nukus

SAHIFALAR
490–492

NASHR HAMKORI
Research Focus
ISSN 2181-3833

IQTIBOS UÇUN Yuldoşova I., Zarifboev E., Jarılkasinov I., Amanova G. Podani ta'minlovçi urğoçi tanalarni parvarişlaş // Veterinariya meditsinasi va çorvaçilikdagi dolzarb muammolar va ularning yeçimlari: xalqaro ilmiy va ilmiy-texnik anjuman materiallari. – Nukus, 2026. – B. 490–492. – DOI: 10.66073/ReFocus-Conf/1311102

KIRIŞ. Çorvaçilikka ixtisoslaşgan xöjaliklarda işlab çiqariş sikli davomiyligini ta'minlaş uchun urğoçi tana va ğunojinlarni parvarişlaşga alohida ahamiyat beriş kerak.

Sut içiş davri tugugandan keyin urğoçi tana va buzoqlarni töğri parvarişlaş muhim ahamiyatga ega. Odatda podani ta'mirlovçi urğoçi tanalar engil tipdagi binolar va maydonçalarda boşlamasdan guruh holida saqlanadi. Har bir guruh 40-50 boş urğoçi tanadan iborat böladi. Engil tipdagi binolar va maydonçalarda har bir boş uçun 5 m^2 maydon ajaratiladi. Bundan taşqari har bir boş urğoçi tana uchun 15-20 m^2 oziqlantiriş-yayratiş madonçasi ajratiladi. Guruhdagi hayvonlarning yoşi örtasidagi farq 1,5-2 oydan, tirik vazni orasidagi farq esa 25-30 kg dan oşmasligi kerak. Urğoçi tana va ğunojinlarni oziqlantirişda me'yor guruhlar böyiça belgilanadi. Ularni oziqlantirişda xöjalikda mavjud, tannarxi arzon oziqalardan foydalaniş maqsadga muvofiq. Oziqa ratsioni urğoçi tana va ğunojinlarni me'yorda rivojlanişini ta'minlaşi kerak. Oziqa ratsioni tarkibidagi qururq modda miqdori 100 kg tirik vazn hisobiga 2,5-3,0 kg ni taşkil etişi kerak.

Oziqa ratsioni tarkibining asosiy qismini şirali va dağal oziqalar taşkil etgan urğoçi tana va ğunojinlar qiş davrida kuniga örtaşa 300-400 g vazn qöşadi. Urğoçi tanalarning kunlik ösişi 450-500 grammga teng bölişi kerak. Kunlik 500-600 g tirik vazn qöşişi uchun urğoçi tana va ğunojinlar ratsioni tarkibiga 1,5-2,0kg konsentrat oziqa qöşii talab etiladi.

Urğoçi tanalarni oziqlantirişda zoti, yoşi, tirik vazni, mahsuldorlik yönalişi inobatga olgan holda me'yor belgilanadi va ratsion tuziladi.

1-jadval. Urğoçi tanalarni oziqlantiriş me'yorlari.

YOşi, oy	Davr oxiridagi tirik vazni, kg	Oziqlantiriş me'yorlari							
		Quruq modda, kg	Oziqa birligi	Almaşinuvçi energiya, mj	Hazmlanuvçi protien, g	Oş tuzi, g	Kalsiy, g	Fosfor,g	Karotin, mg
9-10	244	7,2	4,5	6,0	495	30	45	25	130
11-12	277	7,7	5,0	6,3	550	35	48	28	140

12-13	311	9,0	5,6	7,1	620	40	55	30	160
15-16	345	10,0	6,2	8,0	685	45	58	33	180
17-20	413	10,8	7,0	8,8	720	50	60	35	200

Bugungi kunda sut va sut–göşt yönalişidagi qoramolçilikni rivojlantirişdan asosiy maqsad tez etiluvçan, yaxşi rivojlangan, mustahkam konstitutsiyali, soğlom, köp miqdorda hajmli oziqalarni iste'mol qila oladigan hayvonlar olişdan iboratdir. Qoramollarning zotiga va buzoqlarning embrionlik davrdagi rivojlaniş darajasiga qarab buzoqlarning tirik vazni tuğilganda 25- 35 kg atrofida boʻladi yoki onasining tirik vaznining 7-9 % ni tashkil etadi.

Qoramol zotiga qarab 4-5 yoshgaça ösadi, yuqori darajadagi tirik vazngа esa ösişdan töxtagandan keyin 2-3 yildan keyin erişadi. Şuning uçun har bir fermer va şirkat xöjaliklarda qoramollarni östirişda oziqlantiriş rejalari tuzilişi zarur. Ozuqa işlab çiqarişni rivojlantiriç yosh hayvonlarning ösiş va rivojlanişi bilan uzviy boğliq bölişi zarur.

Yoş qoramollarning energiyaga va ayrim töyimlik moddalarga bölgan talabi ösişning jadalligiga qarab özgarib boradi. Naslli urğoçi hayvonlar tuğilgandan 16-18 oylikgaça bölgan davrda kunlik ösişi 700- 750 gramm, erkak buqalariniki esa 800- 850 g dan oşmasligi zarur.

1-rasm. Buzoqlarni oçiq maydonçalarda guruhlar usulida saqlaş.

Urğoçi tanalarni oziqlantirişda qiş oylaridagi ratsion tarkibi quyidagiça bölishi mumkin: dağal oziqalar -40-45%, şirali oziqalar -30-40% va konsentrat oziqalar -15-20%.

Çorvaçilikka ixtisoslaşgan xöjaliklarda işlab çiqarish sikli davomiyligini ta'minlaş uçun urğoçi tana va ğunojinlarni parvarişlaşga alohida ahamiyat beriş kerak.

Sut içiş davri tugugandan keyin urğoçi tana va buzoqlarni töğri parvarişlaş muhim ahamiyatga ega. Odatda podani ta'mirlovçi urğoçi tanalar engil tipdagi binolar va maydonçalarda boğlamasdan guruh holida saqlanadi. Har bir guruh 40-50 boş urğoçi tanadan iborat böladi. Engil tipdagi binolar va maydonçalarda har bir boş uçun 5 m^2 maydon ajaratiladi. Bundan taşqari har bir boş urğoçi tana uçun 15-20 m^2 oziqlantiriş-yayratiş madonçasi ajratiladi. Guruhdagi hayvonlarning yoşi örtasidagi farq 1,5-2 oydan, tirik vazni orasidagi farq esa 25-30 kg dan oşmasligi kerak. Urğoçi tana va ğunojinlarni oziqlantirişda me'yor guruhlar böyiça belgilanadi. Ularni oziqlantirişda xöjalikda mavjud, tannarxi arzon oziqalardan foydalaniş maqsadga muvofiq. Oziqa ratsioni urğoçi tana va ğunojinlarni me'yorda rivojlanişini ta'minlaşi kerak. Oziqa ratsioni tarkibidagi quruq modda miqdori 100 kg tirik vazn hisobiga2,5-3,0 kg ni taşkil etişi kerak.

Xulosa. Oziqa ratsioni tarkibining asosiy qismini şirali va dağal oziqalar taşkil etgan urğoçi tana va ğunojinlar qiş davrida kuniga örtaça 300-400 g vazn qöşadi. Urğoçi

tanalarning kunlik ösiçi 450-500 grammga teng bölişi kerak. Kunlik 500-600 g tirik vazn qöşişi uchun urğoçi tana va ğunojinlar ratsioni tarkibiga 1,5-2,0 kg konsentrat oziqa qöşiş talab etiladi.

ADABIYOTLAR RÖYXATI

1. Ляшенко В.В. Продуктивные и воспроизводительные качества коров – первотелок голштинской породы разной селекции. // Нива Поволжье. – 2015. – № 4 (37) – С. 79-82.
2. Sirliboev J.M Ashirov M.I., Golshtin zotli turli seleksiyadagi sigirlar avlodlarning sut maxsuldorligi. // Chorvachilik va naslchilik ishi. 2023. № 2. 15-17
3. Юлдашев А Голштин зотли турли лактатсиядаги сигирларнинг сут маҳсулдорлиги. //“Agro-ilm”2019 № 3. 52-53 б

 https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/1311102